

ASIA: HE 121/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Luonnolliset Ilmastotoimet Ry ("LI Ry") kiittää mahdollisuudesta saada lausua tässä asiassa.

LI Ry on konkreettisia biogeenisiä välittömiä ilmastotoimia ja niihin liittyvää tieteellistä tutkimusta ja kansalaiskeskustelua edistävä riippumaton kansalaisjärjestö. Luonnolliset Ilmastotoimet Ry tukee kaikkia kustannustehokkaita ja merkittävästi haitattomia ilmastotoimia. LI Ry tukee myös markkinaehtoisen lähestymistavan laajentamista sille luonnollisesti soveltuvilla alueilla. Toimien vaikuttavuusarvioissa niiden haittavaikutukset tulee arvioida nykyistä tarkemmin ja paremmin. Ilmastotoimet tulee valita siten, että ne eivät tarpeettomasti vaaranna suomalaista talouselämää, ja siten Suomalaisen hyvinvointivaltion toimintaedellytyksiä ja edelleen ilmastotoimien yleistä hyväksyttävyyttä.

Hallituksen esityksen (HE) mukainen laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja liitännäislakien muuttamisesta on yhdistyksemme näkemyksen mukaan ongelmallinen seuraavista syistä:

1. Jakeluvolvoite Jakeluvolvoitevaatimukset on johtanut suboptimointiin kaupallisista lähtökohdista ja ilmaston, ympäristön ja ihmiskunnan kannalta kokonaisvaikutuksiltaan haitallisiin valintoihin. Keinotekoiset laskentakaavat ovat johtaneet eri energiatyyppien tietoiseen ja tarkoitukselliseen väärinarviointiin.

Koko tuotanto- ja jakeluketju huomioiden nollapäästöisiä polttoaineita ei käytännössä ole, vähäpäästöisiä kylläkin. Kyseisten polttoaineiden tuotanto on kuitenkin usein monilta osin todennetusti haitallista. Liian suuri jakeluvolvoite vääristää markkinaa ja ohjaa rajallisia resursseja ääritilanteessa erittäin tehottomasti. Samalla rahalla ja samoilla yhteiskunnallisilla haitoilla voitaisiin teknologianeutraalilla ratkaisulla saavuttaa merkittävästi suurempi ympäristövaikutus. Ideologia ei saa ohjata ilmastotoimia, jos niitä väitetään tiedeperusteisiksi.

2. Tieteellinen pohja Maankäyttösektorin joustomekanismi- tuplavaatimukselle ei löydy mielestämme tieteellistä perustetta tai logiikkaa. Hallituksen esityksen 5 d § momentin 3:lle ei ole HE:ssä esitetty tarkempia perusteluja tai tieteellisiä viitteitä kyseisen momentin soveltamiselle, joten pidämme tuplavaatimuksesta tärkeämpää vaatia laadullisesti hyviä toimia. Ilmakehä on teknologianeutraali. Jos ja kun ilmastomuutosta merkittävästi aiheuttavat kasvihuonekaasut (tärkeimpinä hiilidioksidi ja metaani) ja niiden määrä on kiistattomasti mitattavissa ilmakehästä, ei tulisi ihmisen luoda ideologisia preferenssikehikoita, jotka eivät ole tieteellisesti perusteltuja, koska ne vähentävät kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta toimille. Jos haluamme yhteiskuntana vaikuttaa kasvihuonekaasuihin oikeasti, tulisi keinovalikoiman olla mahdollisimman laaja ja valikoitua tällä hetkellä toteuttamiskelpoisiin, kustannustehokkaisiin toimiin, joilla on mahdollisimman vähän kiila- tai seurannaisvaikutuksia taloudelle ja muuta haittaa ihmisille tai luonnolle. Joustomekanismin tuplavaatimus asettaa käytössä olevat teknologiset vaihtoehdot perusteettomasti eri asemaan ja siten rajoittaa toimittajien kilpailukykyä.

3. Painotus kotimaisiin toimiin on tärkeää. Oikeat panostukset vapaaehtoiisiin toimiin suomessa maankäyttösektorilla voi luoda Suomeen merkittävän uuden työllistävän toimialan ja merkittävää vientitoimintaa. Suomi on juridisen ja poliittisen vakauden ja ilmastomuutosten kasvuvaikutusten näkökulmasta poikkeuksellisen hyvä alue biogeenisille ilmastotoimille.

Hallituksen esityksessä on spekuloitu RFNBO sektorin tuovan suomeen lisää investointeja tiettyjen markkinaehtojen, kuten alhainen sähkönhinta, täyttyessä varsinkin vetyn jatkojalostuksessa. LI ry:n näkemyksen mukaan on maankäyttösektorin ja biogeenisten hiilinielulla vähintäänkin samanlainen investointien houkutus potentiaali, ilman erityisempiä markkinaehtojen tai skenaarioiden täyttymisen lisävaatimuksia, joten jakeluvaihtojen joustomekanismin kannalta olisi käytettävien joustomekanismin suhdanneprosenttien oltava vähintäänkin yhdenvertaisia teknologian riippumattomuuden säilyttämiseksi.

4. Oikeudenmukainen kohdentuminen Jakeluvelvoitteen myötä on oletettava, että polttoaineen hinta nousee ja kyseinen vaikutus kohdentuu epäoikeudenmukaisesti maaseutuun, kuten on todettu myös hallituksen esityksessä. Mahdollistamalla kansainvälisen, tehokkaan ilmastotoiminmarkkinan synnyn maankäyttösektorilla Suomessa, luodaan maaseudulle uusia taloudellisen aktiivisuuden muotoja ja tasataan alueellista oikeudenmukaisuusvääristymää.

5. Aikajana Hallituksen esityksessä on esitetty, että jakeluvelvoitteen joustomekanismin ajallinen hyödyntäminen tapahtuisi seuraavana vuotena siitä vuodesta jonka aikana päästövähennystoimen kasvihuonepäästövähennelmä on luotettavasti todennettu toteutetuksi (HE 5 f §). HE sivulla 43 käsitellään samaa asiaa lisäkommentteineen, missä todetaan, että päästövähennykset voivat syntyä pitkänkin ajan kuluessa toimen toteutuksesta. Ilmastotoimien vaikuttavuuden ja skaalan näkökulmasta on tärkeä varmistaa, että uusi lainsäädäntö mahdollistaa hankkeet, jotka vaativat isoja investointeja ja missä päästövähennelmä tapahtuu pitkältä aikaväliltä, ovat hyödynnettävissä jakeluvelvoitekontekstissa investointiperusteisesti. Uskomme, että lain tosiasiallinen tarkoitus ja lain henki on varmistaa, että päästövähennystoimet ovat luotettavasti todennettu toteutetuiksi, kuten on

vapaehtoisen hiilimarkkinan yleinen käytäntö, ja siten pyydämme, että HE mukaista lakitekstiä <stältä osin selkeytettäisiin.

Edellä mainituista syistä pyytää Luonnolliset Ilmastotoimet ry muuttamaan hallituksen esitystä ja esitykseen liittyviä lakimuutoksia, siten että säilytetään teknologianeutraalisuus ja mahdollistetaan vapaan markkinan rajoissa valita laadukkaat ja kustannustehokkaat Ilmastotoimet ideologisten preferenssien sijaan.

2. Mitä mieltä olette ehdotetusta joustomekanismimallista? Mitä mieltä olette erityisesti ehdotetuista hyväksymiskriteereistä, niiden toimivuudesta, todentamisesta, valvonnasta ja hyväksymismenettelystä?

-

3. Mitä mieltä olette ehdotetusta RFNBO-polttoaineita koskevasta vähimmäisosuusvelvoitteesta (ml. välituotevety) ja sille asetettavasta seuraamusmaksutasosta?

-

4. Mitä mieltä olette ehdotetusta mallista lisätä uusiutuva liikennesähkö osaksi jakeluvelvoitetta?

-

Pirkka Vilén

Luonnolliset Ilmastotoimet Ry